

Programma Afscheidssymposium Adriaan Plak - VU 24 januari 2019

Dagvoorzitter: Prof. dr. August den Hollander

13.45 uur Inloop met koffie en thee (locatie: Doopsgezinde Kerk)

14.15 uur Opening door dr. Marike van Roon, hoofdconservator Bijzondere Collecties

14.25 uur Prof. dr. August den Hollander, Kaarten in bijbels uit de Lage Landen

14.45 uur Dr. Eveline Verheggen, Jezuïtische juwelen uit het bezit van de UvA. De emancipatie van het katholieke religieuze beeld in de Gouden Eeuw van de Lage Landen

15.05 uur Prof. dr. Mirjam van Veen, "Wil de echte Coornhert nu opstaan?"

15.25 uur Dr. Nina Schroeder, *Beyond the Martyrs Mirror. The Use of Stories and Illustrations from the Dutch Anabaptist Martyrological Tradition in Other Early Modern Publications*

15.45 uur Prof. dr. Piet Visser, Bijbelprenten en prentbijbels in de Gouden Eeuw. Protestantse beeldcultuur met een doopsgezind randje

16.05 uur Afsluitende woorden

16.15 – 19.00 uur Receptie en gelegenheid om een kleine tentoonstelling te bekijken in het teken van Adriaans werkzaamheden (locatie: Bijzondere Collecties)

Samenvattingen van de presentaties

Prof. dr. August den Hollander, *Kaarten in bijbels uit de Lage Landen*

Vanaf het begin van de zestiende eeuw vinden we kaarten in gedrukte Nederlandse bijbels uit de Lage Landen. Alhoewel niet in alle bijbels kaarten voorkomen, waren bijbelkaarten uitermate populair. Soms was een bijbeleditie standaard voorzien van één of meerdere kaarten, soms was het aan de koper zelf om te besluiten of hij kaarten wilde laten inbinden in zijn exemplaar. Kaarten komen meestal voor in bijbels met een protestantse signatuur, meer dan in katholieke bijbels. Waarom waren bijbelkaarten juist bij protestanten zo populair?

Dr. Eveline Verheggen, *Jezuïtische juwelen uit het bezit van de UvA. De emancipatie van het katholieke religieuze beeld in de Gouden Eeuw van de Lage Landen*

De invloed en het belang van katholieke devotieprenten en emblemata in de beeldcultuur van de zeventiende-eeuwse Republiek hebben nog steeds niet de aandacht gekregen die ze verdienen. Dat de Middeleeuwse spiritualiteit en mystiek onveranderd doorwerkten in de bloeiende beeldcultuur van de zestiende en zeventiende eeuw wordt over het algemeen onderschat. Met de inzet en verspreiding van miljoenen 'beelden', met name gravures, werd succesvol een tegenoffensief ingezet in de herovering van protestantse zielen ten tijde van de Reformatie. Die strategie werd voornamelijk gestuurd door de in 1534 te Parijs opgerichte jezuïetenorde. Deze lezing laat aan de hand van voorbeelden uit de Bijzondere Collecties van de UvA zien hoe afbeeldingen in de katholieke oude drukken multifunctioneel werden ingezet ter lering, herinnering, verbeelding, heling, troost en vermaak.

Prof. dr. Mirjam van Veen, "Wil de echte Coornhert nu opstaan?"

Bij de digitalisering van de werken van Dirck Volckertsz Coornhert is ervoor gekozen primair de door Jacob Aertsz Colom uitgegeven werken te digitaliseren. Colom publiceerde echter meer dan 40 jaar na Coornherts dood. Welke invloed heeft deze beslissing op het onderzoek naar Coornhert?

Dr. Nina Schroeder, *Beyond the Martyrs Mirror. The Use of Stories and Illustrations from the Dutch Anabaptist Martyrological Tradition in Other Early Modern Publications*

The tradition of Mennonite martyrology publication sets forward early Anabaptists who were captured and killed for their faith as models of faithfulness. Dutch Mennonite martyrologies, which began circulating in the second half of the sixteenth century, offered a growing canon of stories culminating in the second edition of Thieleman Jansz. van Braght's *Martyrs Mirror* of 1685, which was enhanced with 104 etchings of Christian martyrs by prolific printmaker Jan Luyken. While the martyr accounts were intended to function as a devotional aid in the Mennonite communities, some of these stories and corresponding illustrations also found other roles in different genres of publication, including history books, city descriptions, and even compendia of artists' biographies.

Prof. dr. Piet Visser, *Bijbelprenten en prentbijbels in de Gouden Eeuw. Protestantse beeldcultuur met een doopsgezind randje*

De productie van bijbelprenten en prentbijbels in de Nederlanden tussen ca. 1640-1740 was omvangrijk en opmerkelijk. In de jonge Republiek waar de beeldcultuur van de rooms-katholieke kerk ooit letterlijk van de muren was gesloopt, ontstond voor dit grafische genre een grote protestantse (reproductie)markt van kopers die kennelijk aan het kale Woord van het 'sola scriptura' niet genoeg hadden. Niet minder bijzonder was het doopsgezinde aandeel daarin. Valt dat te verklaren?